

SOSYAL HAYAT

Gençlik

"Üstün yetenekler"

(Kapaktaki yeni nesil)

Yaşadığımız dalgali hayatın içinde ve kısır politika çekişmeleri ortalığa hâkim olduğu için madalyonun ümit verici yüzü gözlerden uzak kalmaktadır. Bu ümit verici levhanın bir yönü genç bir neslin, kendi alanında başarılar kazanan yıldızlar vermesidir. Jale Candan tarafından hazırlanan aşağıdaki yazıda bunlardan dört örneği tanıyacaksınız. Bunların yanında elbette ki daha başkaları bayrağı başarıyla taşımakta, ileriye doğru ışıklı adımlar atmaktadırlar. Onlar da AKİS'in ilgisini çekeceklerdir.

Üzerinde beyaz makyaj gömleği vardı. Sarı kâhkülleri altından etrafa merakla bakan iri siyah gözlerini bir an için AKİS muhabirine çevirdi, çocuksu bir heyecanla:

"— Biliyor musunuz, aslında Antonia ve ben birbirimize hiç benzermiyoruz. Onu sahnede tam olarak canlandırmak için makyajımda hiç bir falso olmaması şart" diye konuştu.

Bunları söylerken, Üçüncü Tiyatrodaki soyunma odalarından birine doğru yönelmişti bile. Tuvalet masalarından birinin önüne yerleşti. Sabahlara kadar dans ederek içini döken, gene de sevgilisine salçalı et pişirmekten geri durmayan veya onun için intiharı bile göze alan çağımızın kızı Antonia'nın tuvalet malzemelerini eline aldı, başarılı bir şekilde uygulamaya koyuldu. Antonia'nın, tabii, böyle, oğlan çocuğu gibi kirpılmış, fakat en lüks bir sosyete kadını gibi boyanmış saçları bulunacak, gözleri mavi boyalar arasından böyle, derinlemesine bakacak, dudakları o ağlarken gülecek, kaşları o gülerken düşünecekti. Yani çocuksu, kadınsı bir Antonia...

Zeliha Berksoy artık iyice "Kaktüs Çiçeği"nin Antonia'sı olmuştu. Yalnız makyajı ile değil, düşünceleriyle, hareketleriyle, tamamı tamamına bir Antonia idi. Tıpkı geçen yıl Küçük Tiyatro sahnesinde "Çandırtı çatlak"ın Fatma Kadın'ı veya "Üçüncü zinciri"ndeki Kezban olduğu gibi...

Unutulmaz hatıralar

Yıl 1950 idi. Perdenin açılmasına birkaç dakika kalmıştı. Semiha Berksoy, makyajını bitirmişti. Son defa aynaya baktı ve aynada, arkasında durmuş, bütün dikkatiyle kendisini seyreden bir küçük kız gördü. Bu, kendi kızı Zelihadan başkası değildi. Zeliha, odaya annesi, opera ve tiyatro sanatçısı annesi Semiha

Zeliha Berksoy

Yeni bir nesil

Berksoy ile beraber gelmişti. Makyaj yapan sanatçıları seyrederken, bir ara annesine döndü, "Ben de boyanıp onlarla sahneye çıkacağım" dedi. Zeliha Berksoy o zaman dört yaşındaydı. Dünya tiyatro gününü olan 27 Martta dünyaya gelmiş, bebekliği, sahnede Wagner'in İsolde'sini söyleyen annesini dinlemekle geçmişti. Sanatçı bir aile -Zeliha-

nın babası Ercüment Siyavuşoğlu yedi yaşında piyanoya başlamış gençliğinde konserler vermiştir. Desi ise, Abdülhamidin saray orkestrasında flüt çalmıştır. İçinde yetişen Zeliha, küçük yaştan itibaren annesini taklide koyulmuş ve İtalyanca opera aryaları söylemeye başlamıştır.

Ailenin en tatlı hatıralarından biri, Zelihanın, üçbuçuk yaşında iken, annesiyle Viyanaya gidişidir. Semiha Berksoy, konser vermeye gittiği için hayli heyecanlıdır. Kertner Straseden geçerken, küçük Zeliha, bir dükkânda beyaz bir bebek arabası görür ve annesinden, bunu kendisine satın almasını ister. Semiha Berksoy, konseri iyi geçtiği takdirde bunu kendisine alacağını söyler.

Zeliha o gece, üçüncü sırada, büyüklerin arasına oturmuş, sessizce annesini dinlemektedir. Yanındaki kadın, belki çocuk ağlar diye, ona mütemediyen şeker vermektedir. Birden, çocuğun, hipnotize olmuş gibi sahneyi izlediğini farkeder ve hayretler içinde kalır. Bu kadar küçük bir çocuğun, galeride, sessizce opera izlemesi, vestiyerde çalışan kadınları da pek şaşırtır. İlk operayı Viyanada, Wagner'in "Die Walküre"si ile görmüş olan Zeliha, ertesi gün, istediği beyaz arabaya da sahip olur.

Fakat Zeliha, sekiz ay sonra Ankara'da, annesi "Cavalleria" operasına çıkarırken aynı soğukkanlılığı göstermemiş ve kırbaç seslerini duyunca, "Annemi dövmeyin!" diye bağırmağa başlamış, oradan uzaklaştırılmıştır.

Sanatçının doğuşu

Küçük yaşında Mithat Fenmeden piyano dersleri alan Zeliha Berksoy, sahneye ilk adımını dört yaşında attı. Annesi, Ragıp Haykır ile beraber, sırtını okşayarak, onu sahneye itiverdi. Semiha Berksoy, Shakespeare'in "Yanlışlıklar Komedyası"nda rahibe Amelia'yı oynuyordu. Zeliha ise kilise çocuğu idi. Zeliha Berksoy bundan sonra "Kösebaşı", "Kiralık bina" gibi piyeslerde oynadı, oniki yaşında Cüneyt Gökçerin sahneye koyduğu "Cadı Kazanı"nda Betti Paris rolüne çıktı, gazetelerdeki eleştirilerde ismi, ilk defa, bu vesile ile duyuldu.

Babası ve annesi, bir sanatçı olarak yetiştirdikleri kızlarını, ortaokuldan sonra, Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümüne vermişlerdi. Zeliha, Konservatuarda çok neşeli bir hayat geçirdi. En yakın arkadaşı olan Deniz Gökçerle beraber, 1965-66 döneminde, Tiyatro Bölümünden

pekiyi dereceyle mezun oldu. Konservatuvarda, "Kırık Testi" piyesinde altmış yaşında bir ihtiyar rolüne çıkan Zeliha, daha sonra Goldoni'nin "Kahvehane"sinde başrollerden birini oynadı ve Charle Vildrac'ın "Dünya gözüyle" piyesini sahneye koydu.

Zeliha Berksoy, geçen yıl "Çatıdaki çatlak"ta oynadığı Fatma Kadın rolü ile sanat kritiklerinin özel ilgisini çekti. "Kaktüs Çiçeği"nin Antonia'sı, Ayten Gökçer gibi bir sanatçının yanında oynadığı halde bu olumlu etkiyi tamamladı ve kendisine büyük umutlar bağlanmasını sağladı.

Zeliha Berksoyun şimdi en büyük isteği, Avrupada tiyatro sanatını incelemek, reji öğrenimi yapmak ve mesleğinde sağlam bir dünya görüşüne sahip olmaktır. Fatma Kadın ve Antonia gibi çok farklı rolleri aynı başarıyla oynayan genç kız, parlak görünen bir yolun eşigi ne ilk adımını atmış bulunmaktadır.

Necdet Elmas ve Zeliha Berksoy

Zeliha Berksoyun hayat hikâyesi, üstün özel yetenekli bir çocuğun nasıl yetişebileceğinin açık örneğidir. Zeliha Berksoy, sanatçı bir ailenin çocuğu olmasaydı veya sanata önem veren, sanatla meşgul olan bir çevrede yetişmeseydi, değil Konservatuvara, ilkokuldan sonra ortaokula gitme imkânına dahi sahip olmasaydı, ömründe bir tiyatro eseri, bir film seyretmeseydi, bugün sanat hayatımızın bir umudu olabilir miydi?

Tanınmış eğitimcilerden Orhan Çaplı, bu soruyu şu şekilde cevaplandırdı:

"— Başka bir çevrede, başka imkânlarla yetişmiş olsaydı, muhtemelen, Necdet Elmas da bugün olumlu bir alanda nam yapmış, hayata üstün yetenekli bir genç olarak adım atmış bir insan olacaktı. Üstün özel yetenekli çocukların, zamanında teşhis edilip yetiştirilmesi, işte bu yüzden ve iki sebep yüzünden çok önemlidir: birincisi, zamanında keşfedilerek yetiştirilen üstün yetenekli çocuklar, toplumların kalkınmasında ve insanlık hizmetinde büyük faydalar sağlar, toplumların yüzünü güldürürler. İkincisi, eğitimsizlik ve imkânsızlık yüzünden ziyan edilen üstün yetenekli çocuklar ters yönde gelişerek, kabına sığmayan yeteneklerini zararlı yollarda kullanı-

Zeliha Berksoy "Kaktüs Çiçeği"nde
Üne doğru

arak, toplumun başına dert olabilirler. Bunun için ailelerin, erken yaştan itibaren, üstün özel yetenekli çocukları ayırdetmesini bilmeleri, eğitim sistemimizin ve imkânların da bu yetenekleri gene meydana çıkaracak ve geliştirecek şekilde yeni baştan ele alınması, bu arada, yalnız üstün yeteneklilerin değil, bütün çocukların kendi yetenekleri alanlarında yetiştirilmelerinin öngörülmesi şarttır. İki çeşit üstün yetenekli çocuk vardır. Zekâsı normalin altında olduğu halde, belirli bir alanda dikkati çekecek kadar başarı gösteren çocuk, genel olarak yalnız bu alanda başarılı olup, yaratıcı güçten çok, hassas bir teyp, hassas bir fotoğraf makinesi niteliği gösterir. Oysa ki üstün zekâlı, üstün yetenekli çocuk, genel olarak, bir a-

landa üstün başarı gösterse de, birçok alanda da başarılı olabilecek niteliklere sahiptir, yani başarı dalları zengin ve çeşitlidir. Toplumun faydalandığı üstün yetenekli çocuklar özellikle işte bu çocuklardır.

Bir toplumda, yeteneklerin ve üstün yeteneklerin meydana çıkması için eğitim imkânlarının köyde ve kentte eşit olması ve çok amaçlı okul düzeninin uygulanması lazımdır. Çok amaçlı okul düzeninde mec-buri dersler ve seçme dersler vardır. Çocuklar, yeteneksiz oldukları derslere zorlanmayıp, yeteneklerini geliştirecek alanlara yöneltilirler. Böylece onlara, kendi kendilerini tanıma imkânı da verilmiş olur. Genel olarak, zekâ derecesi ile çocuğun ruhsal, bedensel, toplumsal gelişme ve büyümesi arasında çok ya-

1 Ocak 1967

SOSYAL HAYAT

kin bir ilişki vardır. Öyle ki, eğer çocukta herhangi bir arıza, sakatlık yoksa, erken yürümesi, erken konuşması, erken oluş, tüm büyümesinde erken gelişme çocuğun zekâsına işaret eder. Ailenin, daha okula gitmeden, böyle bir çocukla yakından ilgilenmesi, ona yeteneklerini gösterecek fırsatları vermesi, örneğin resim yapmasını, müzik dinlemesini sağlaması şarttır. Ancak bu imkânlar yaratılırsa çocuk kendi kendisini bulabilir. Ailenin bu tutumunu okul tamamlayacaktır. Yoksa, en yetenekli çocuk çoban olmaya terk edilirse, çoban olarak kahr.

★

Sanatçı çocuklar, zaman zaman, basında baş köşeleri uzun süre işgal ederler. Bu çocuklarla röportajlar yapılır, bu çocuklarla ilgili haberler verilir. Fakat, sanat dalında pek çok hârika çocuktan söz eden basın, nedense, bugüne kadar, sporda başarı gösteren çocuklara pek az yer ayırmıştır. Oysa ki son yıllarda Türkiyede bunların sayısı da bir hayli artmıştır ve bu çocuklar, özel yeteneklerini, en büyük imkânsızlıklar içinde dahi geliştirmeye çalışmaktadırlar. Son yıllarda

teniste isim yapan üç kardeş -Anbar kardeşler-, bunun en açık bir örneğidir.

Nasıl ki Zeliha Berksoy sanatçı bir ailede, sanatçı bir annenin çocuğu olarak yetişmişse, Anbar kardeşler de aynı şekilde, tenisci bir babanın ihtimamı ve çabası ile yetişmişlerdir. Fuat Anbar, Beyazıt Anbarın eline dokuz yaşına basar basmaz bir raket tutuşturmamış olsaydı, acaba o, onsekiz yaşında, türk tenisinde isim yapabilir miydi?

Beyazıt Anbar, 3 Ocak 1948'de Ankarada doğmuştur. Onbir yaşında iken, arkadaşı Ali Balkaner ile, Bahçelievler Tenis Klübü tarafından düzenlenen bir turnuvada birinci olmuştur. 1960'da Zonguldakta yapılan Yıldızlar Türkiye şampiyonasına götürülmüşse de, yaşının küçüklüğü yüzünden raket kullanamadan dönmüştür. Bugün Ticari İlimler Akademisi birinci sınıf öğrencisi olan ve mükemmel okuyan Beyazıt Anbar, 1961'de Ankara Yıldızlar şampiyonu olduğu zaman sadece onüç yaşındaydı. Küçük yaşta şampiyon olmaya devam eden Beyazıt Anbar, 1964-65 sezonunda Junior'lar Türkiye şampiyonu olacak,

bir yıl sonra "A" kategorisinde, kız kardeşi ile birlikte, karışıklarda Türkiye şampiyonluğuna ulaşacaktır. Aynı sezon "A" kategorisinde Ankara birincisi olan Beyazıt, Ankara kupası maçlarında Türkiye şampiyonu Ziya Orenli ile finali oynamak başarısını göstermiş ve ikinci olmuştur. Bir süre önce yurdu muza gelen avustralyalı tenis antrenörü, Beyazıtın geleceğin şampiyonlarından olacağını söylemiş ve kendisini altı ay için, çalıştırmak üzere, Avustralyaya davet etmişse de, Tenis Federasyonunca yol parası karşılanmadığından, genç Anbar, çok şey öğreneceği bu davete uymamıştır.

Başarı zinciri

Anbar kardeşlerin 2 numarası Lutfiye Anbar 1949'da gene Ankarada doğmuştur. Halen Ankara Kız Lisesine devam etmekte, ileride avukat olmayı tasarlamaktadır. Lutfiye Anbar, rakiplerinin azlığı yüzünden ağabeylerinden de daha çabuk bir başarıya ulaşmış, çabuk sivrilmiştir. Beyazıt gibi Lutfiye de dokuz yaşında iken raketi tutmuştur. Dokuz yaşın, tenise başlamak için en mükemmel yaş olduğunu söyleyen baba Anbar, yalnız 3 numara Anbar için bir istisna yapmış ve Kemal sekiz yaşında tenise başlatmıştır. Sebep olarak ta, Kemalın daha iri yapıldığını öne sürmektedir. Lutfiye Anbar, 1962 yılında Junior'lar bölge birinciliğini aldığı zaman onüç yaşında idi. Lutfiye o yıl dömi-finale kadar yükselmişse de, yenilip final oynayamayınca hırslanmış ve ertesi yıl, bütün rakiplerini yenerek finale çıkmış ve finalde şampiyon Sevim Barulayı da yenerek Ankara birincisi olmuştur. Lutfiye o zaman ondördündeydi. Genç kız, aynı yıl Türkiye şampiyonu olmuş, 1964-65 yıllarında Türkiye Junior'lar birinciliğini de rakiplerine kaptırmamıştır. Nihayet 1965 yılında, onaltı yaşında iken, "A" kategorisinde, Gönül Erki de yenerek Türkiye şampiyonu olmuş, 1964-65'te iki kardeş, karışıklarda Türkiye şampiyonu olarak, başarılarına bir yenisini eklemiştir. Lutfiye Anbar, geçen yıl İstanbul turnuvasında, İngilizlerin 8 numaralı raketi karşısında büyük bir oyun kudreti göstermiş, yarışmayı kaybetmesine rağmen, 6-0'lık ilk setten sonra 9-7'lik ikinci sette büyük başarı kazanmıştır.

Anbarların en küçüğü Kemal

Tenisci Lutfiye Anbar ve raketi
Yaşı küçük ama, hüneri büyük

yıl Küçük "ndaki çatlak"ın Fatma Kaun
"Hırcımanın zinciri"ndeki Kezban

at...
le geçmişti. Sanatçı...

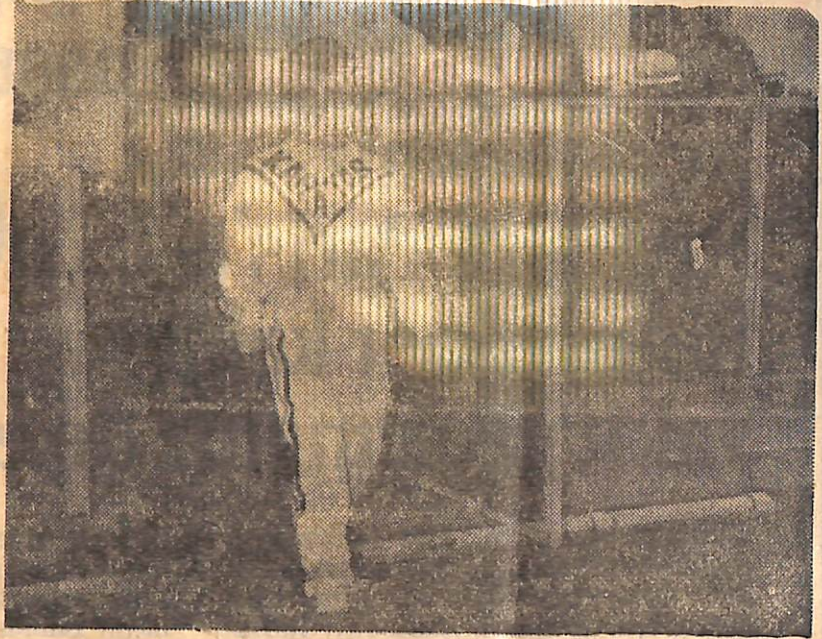
1955 doğumludur ve Anafartalar Ortaokulunun birinci sınıfına devam etmektedir. Kemal Anbar, bu yıl Ankara Yıldızlar şampiyonasına katılmış, finale kalmış ve Kadri Vurala yenilerek ikinci olmuştur. Kemal ayrıca, bu yıl, boyuna bakmadan, büyüklerin mücadelesine de katılmış, şampiyonanın ilk turunda, kendisinden üç kat yaşlı rakibini yenipelediği zaman büyük takdir kazanmıştır. Kemal, bu turnuvanın sonunda, tabii, elenmiştir ama, tenis otoriteleri ona, geleceğin büyük umudu olarak bakmaktadırlar.

At var, meydan yok

Baba Anbar ve Anbar kardeşleri, spor alanındaki dar imkânlardan şikâyetçidirler. Spor, özellikle tenis, zengin imkânlar ister. Yabancılarla yapılan karşılaşmalarda bu hardikap derhal ortaya çıkmaktadır. Bozulan bir tenis raketinin yerine bir yenisini sağlamak, Türkiye'de büyük bir meseledir. Federasyon, sporcuların bu gibi ihtiyaçlarını zor karşılamaktadır. Halbuki yabancı tenisçi, sahaya dört raketle gelmekte, elini alıştırıldığı bu rakete, ihtiyaç halinde, hemen değiştirmektedir. Buna mukabil bizde, o kadar istikbal vaad eden bu çeşit genç sporculara, meselâ Spor-Toto'da bir iş dahi temin edilmesi boyuna geri kalmaktadır. Ayrıca, kapalı salon olmadığı için, gençler kışın, hemen hemen hiç antrenman yapamamaktadırlar. Beden Terbiyesi, Tenis Klübünün üç beton sahasını bile asfaltlamamaktadır. Bu bakımdan, yabancı ülkelerle rekabet hemen hemen imkânsızdır. Fuat Anbara göre, tenisin gençlere en büyük faydası, disiplinli bir spor oluşudur. O, çocuklarını, yalnızca şampiyon yapmak için değil, boş zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmek için tenise teşvik ettiğini söylemektedir.

★

1966 yılının yaz aylarında birgün gazetelerin bazılarında değeri kadar büyük, bazılarında ise küçük bir haber çıktı: "Ayhan Karataş, 100 metre serbestte 59.8 saniye ile Türkiye rekorunu yenileyerek, 1 dakikanın altına indi". Aradan yirmi dört saat geçmemişti ki, bir ikinci haber, bu birinciyi izledi: "Ayhan Karataş, Atatürk yüzme havuzunda 100 metre serbestte bir gün önce yenilediği rekorunu yeniden aştı ve

Yüzücü Koşkun
"Atlet komple"

Türkiye rekorunu 59.5 saniyeye indirdi."

Bu iki rekoru, Ayhan Karataşın, aynı sezon içinde 200 metre serbestte 2.14,8 ve 2.14.4'lük Türkiye rekorları izledi.

Ayhan Karataş, 1948 yılının 3 Ocak ayında Adananın Karataşında dünyaya gelmiş ve çocukluğu bu küçük kıyı kasabasında geçmiştir. Ayhan bu sırada denizle dost olmuş, kendi kendine yüzmeyi öğrenmiş, daha sonra öğrenim için Adanaya gelerek, Atatürk yüzme havuzunda çalışmaya başlamıştır. Küçük yaşta dikkati çeken yüzücü genç, onbeş yaşında iken Türkiye yüzme birinciliklerinde, 100 metre serbestte Türkiye rekoruna sahip olunca, dikkati üzerinde toplamış, aynı sezon içinde 200 metre serbestte iki Türkiye rekorunu daha yenileyerek, başarısını hızlı bir tempo içinde devam ettirmiştir. Karataş, 1963'te, daha küçük yaşta, Akdeniz oyunlarında da milli mayoyu giyme başarısını göstermiştir.

Genç yüzücü, havuzların dışında, öteki spor alanlarında da büyük başarı göstermekte, voleybol ve basketbol karşılaşmalarında Çukurova Özel Koleji ile Adana Demirspor formalarını taşımaktadır. Karataşlar, dördü erkek olmak üzere, sekiz kardeşlidir ve ötekiler de, aynı şekilde spor yapmaktadırlar.

Eski bir yüzücü olan Ökkeş Koşkun, yıllarca önce eşine dostuna, beş yaşında denizden çıkmayan kızını göstererek, "Göreceksiniz, benim kızım Türkiye şampiyonu olacak" der dururdu. Beş yaşında sudan çıkmayan küçük kız Gülsen Koşkun, baba Ökkeşi gerçekten mahcup etmedi, anne ve babasının görevlerinin Adanaya naklinden sonra, havuz çalışmalarına başladı ve kısa süre içerisinde büyük gelişme göstererek, muhtelif kategorilerde bölge birincilikleri kazandı, ardından Türkiye şampiyonluklarını ve rekorlarını da ele geçirdi. İsrail ve Bulgaristan ile yapılan temaslarda, geçen yıl, ay-yıldızlı mayoyu da giyen Gülsenin, Türkiye rekorlarını yenilemesi devam etmektedir.

Gülsen Koşkun da, Ayhan Karataş gibi, Karataşta, 1951 yılında doğmuştur. Halen Adana Özel Kolejinin Fen bölümü beşinci sınıf öğrencisi olan Gülsenin niyeti, sporun yanısıra, seçeceği kimyagerlik mesleğinde başarılı olmaktır. Gülsenin, basketbol ve voleybol oynayan iki erkek kardeşi vardır. Kendisi ayrıca atletizmle de uğraşmakta, bütün spor dallarına büyük ilgi duymaktadır. Bu, onaltı yaşındaki genç kız türk sporunun bir yıldızı olarak parlamaktadır.